

BOMMEL, Cornelius R.A. van, bisschop van Luik (Leiden 5 april 1790 - Luik 7 april 1852).

In 1816 priester, wijdde zich aan het middelbaar onderwijs, tot zijn instituut getroffen werd door het Koninklijk Besluit van 1825 betreffende het staatsmonopolie voor het onderwijs. Door studie, opleiding en pedagogische activiteit was hij ten zeerste vertrouwd met ideeën uit de Verlichting en de Romantiek in Pruisen. Bij bezat sedert eind 1826 een aanzienlijke invloed, o.a. in de aanwijzing van vicaris-generaal Engelbrecht Sterckx voor het aartsbisdom Mechelen en in de concordatsbesprekingen van 1826-'27. Van Bommel, Sterckx en Petrus de Ram (toekomstige rector van Leuven) vormden in die laatste jaren voor de Belgische revolutie een trio dat zowel een principiële christelijke staatsfilosofie als een praktische samenwerking met de liberalen voorbereidde. Sedert 1828 onderging hij (evenals Mgr. D. de Haerne) de invloed van F. de Lamennais. Op aandringen van internuntius Capaccini werd Van Bommel in 1829 benoemd tot bisschop van Luik. Hierbij zij opgemerkt dat hij het Nederlands in Luik tot zijn dood trouw bleef.

Zijn geschriften van tussen 1828 en '40 hebben een diepgaande invloed uitgeoefend, hoewel zijn liberaliserend elan gebroken werd door de encycliek *Mirari vos* van 15 augustus 1832.

Schijnbaar heeft Van Bommel niet te maken gehad met de V.B. Hoewel verdacht van orangistische sympathieën, ontwierp hij een politico-religieuze doctrine die zowel op staatsfilosofisch als op onderwijsgebied (o.a. interpretatie van artikel 17 van de grondwet over de vrijheid van het onderwijs) voldoende openstond voor de moderne ideeën. Aldus is Van Bommel de tegenpool van het ultramontanisme in het algemeen, en van het Vlaamse ultramontanisme in het bijzonder, b.v. dat van Mgr. Frans Boussem en de voorlopers van Gezelle. Van Bommel beweegt zich op het terrein dat enkele decennia later een strijdperk zou worden tussen ultramontaanse flaminganten en antiklerikale liberalen. Doordat deze moderne ideeën zowel door bisschop Malou als door zijn eigen opvolger in Luik, De Montpelier, geneutraliseerd werden, is Van Bommels invloed op de V.B. onvoldoende doorgedrongen. De afwezigheid van Van Bommel is mede oorzaak geweest van het vroegtijdig uit elkaar gaan van katholieke en liberale flaminganten in de 19e eeuw.

WERKEN: *Essai sur le monopole de l'enseignement aux Pays-Bas* (1829); - *Exposé des vrais principes sur l'instruction publique* (1840); - *Mandements*, I-III (1844-'56).

LITERATUUR: A. Hensen, *Uit de schriftelijke nalatenschap van Mgr. Van Bommel*, in *De Katholiek* (1911, nrs. 1-2); - A. Simon, *L'Eglise catholique et les débuts de la Belgique indépendante* (1949); - A. Simon, *Le Cardinal Sterckx*, 2 dln. (1950); - A.R. van Peteghem, *Katholieke Encyclopedie voor Opvoeding en Onderwijs*, I (1951, p. 328-330); - A. Simon, *Catholicisme et politique* (1955); - A. Manning, *De betekenis van C.R.A. van Bommel voor de Noordelijke Nederlanden* (1956); - M. Leveagle,

L'Exposé des vrais principes de Mgr. Van Bommel. Son influence en Belgique et en France (1957); - G. Beekelaar, Rond grondwetsherziening en herstel der hiërarchie (1964).

ROMAIN VANLANDSCHOOT